

POSTANOWIENIE

Dnia 23 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **W. M. i S. J.**
skazanych z art. 296 § 2 i 3 k.k. i in.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 23 lipca 2024 r.,
kasacji wniesionych przez obrońców skazanych
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 9 marca 2023 r., sygn. akt II AKa 292/19,
zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w Toruniu
z dnia 19 listopada 2018 r., sygn. akt II K 104/12,
na podstawie art. 535 § 3 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić obie kasacje jako oczywiście bezzasadne;**
- 2. obciążyć skazanych W. M. i S. J. kosztami postępowania kasacyjnego w częściach na nich przypadających.**

[J.I.]

UZASADNIENIE

W. M. oraz S. J. zostali uznani winnych popełnienia przestępstw zakwalifikowanych z art. 296 § 2 i 3 k.k. w zb. z art. 300 § 3 k.k. w zb. z art. 301 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. w brzmieniu obowiązującym do dnia 26 lipca 2011 r. wraz z art. 4 § 1 k.k., za które to przestępstwa została wobec tych

oskarżonych wymierzona wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 19 lipca 2018 r., sygn. akt II K 104/12, kara pozbawienia wolności zawieszona na czteroletni okres próby. Jednocześnie wobec ww. orzeczono środek karny oraz środek kompensacyjny naprawienia szkody.

Od wskazanego wyroku apelacje złożyli obrońcy oskarżonych W. M. oraz S. J.

Wyrokiem z dnia 9 marca 2023 r., II AKa 292/19 Sąd Apelacyjny w Gdańsku, zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

1. uzupełnił kwalifikację prawną czynów przypisanych oskarżonym w punktach I i II o art. 308 k.k.;
2. w punkcie III wyroku okres próby przy karze pozbawienia wolności warunkowo zawieszonej co do oskarżonych W. M. i S. J. obniżył do lat 2,
3. w punkcie IV wyroku okres zakazu zajmowania stanowisk kierowniczych w podmiotach gospodarczych w odniesieniu do każdego z oskarżonych obniżył do lat 2.

W pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasacje od wyroku Sądu drugiej instancji wnieśli obrońcy skazanych.

Adwokat A. P., obrońca skazanego W. M. zarzuciła przedmiotowemu rozstrzygnięciu:

1. rażące naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt. 6 k.p.k. poprzez wydanie wyroku skazującego za czyny przypisane Skazanemu, stanowiące przestępstwa określone w art. 296 § 2 i 3 k.k., art. 300 § 3 k.k., art. 301 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k., pomimo, że ustała karalność czynów przypisanych skazanemu z powodu przedawnienia, co wynikało z rażącego naruszenia art. 8 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej polegającego na niezasadnym odstępianiu od badania zgodności z Konstytucją RP przepisu art. 15zzr¹ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, stanowiącego podstawę uznania, iż w sprawie nie nastąpiło przedawnienie karalności, w sytuacji gdy niekonstytucyjność przedmiotowego przepisu jawiła się jako oczywista, co

znalazło wyraz w skierowaniu pytania do Trybunału Konstytucyjnego w dniu 30 sierpnia 2022 r. przez Sąd Rejonowy w Jarosławiu, po rozpoznaniu którego Trybunał Konstytucyjny w dniu 12 grudnia 2023 r. orzekł o niezgodności przedmiotowego przepisu z Konstytucją;

2. rażące naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt. 6 k.p.k. poprzez wydanie wyroku skazującego za czyny przypisane skazanemu stanowiące przestępstwa określone w art. 296 § 2 i 3 k.k., art. 300 § 3 k.k., art. 301 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k., pomimo, że ustała karalność czynów przypisanych skazanemu, popełnionych we wrześniu 1994 r., grudniu 1994 r. i lutym 1995 r. z powodu przedawnienia, co wynikało z rażącego i mającego wpływ na treść orzeczenia naruszenia prawa procesowego w postaci art. 433 § 2 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez niewłaściwe rozpoznanie i ocenę zarzutu obrazy błędu w ustaleniach faktycznych, podnoszonego w apelacji obrońcy Skazanego W. M., wynikającą z ogólnego stwierdzenia przez Sąd odwoławczy zasadności stanowiska Sądu I instancji, iż skazany popełnił przypisane mu przestępstwa i to w warunkach czynu ciągłego, w sytuacji, gdy właściwa ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie pozwalała uznać, że skazany w ogóle miał zamiar dopuścić się zarzuconych mu czynów ani też, że działał z góry powziętym zamiarem popełnienia przypisanych mu przestępstw, co wynika z faktu, że zachowania polegające na przystąpieniu do długu, wniesieniu aportów do podmiotów gospodarczych, przekazywaniu środków finansowych do innych podmiotów gospodarczych są zachowaniami rodzajowo odmiennymi, które łączy jedynie to, że są elementami zajmowania się sprawami majątkowymi podmiotu gospodarczego, a w okresie w którym skazany miał przekraczać uprawnienia i niedopełniać obowiązków przy zajmowaniu się sprawami majątkowymi spółki [...] i działać na jej szkodę, co zupełnie zostało zbagatelizowane przy ocenie zamiaru skazanego, zważyć trzeba, że podejmował on działania mające przynieść korzyść spółce, takie jak poręczenia za zobowiązania [...] sp. z o. o., w szczególności zaś za spłatę kredytu krótkoterminowego preferencyjnego na skup zbóż udzielonego przedmiotowej spółce w listopadzie 1994 r., opracowywania biznesplanów oraz programów restrukturyzacyjnych dotyczących działalności [...] sp. z o. o., szukania

nowych źródeł finansowania, zabiegania o kredyty skupowe i dodatkowych inwestorów dla [...] sp. z o. o, organizowania szkoleń dla pracowników [...] sp. z o. o. by podnieść ich kwalifikacje i nie ma podstaw do przyjęcia, iż skazany miał zamiar działania na szkodę spółki a tym bardziej, że taki zamiar pojawił się u niego od chwili, gdy uzyskał uprawnienia do zarządzania [...], a także, zważyć należy, że czyny przypisane skazanemu popełnione we wrześniu i grudniu 1994 r. nie podlegały wówczas penalizacji, gdyż ustawa o ochronie obrotu gospodarczego weszła w życie w dniu 31 grudnia 1994 r.; 3. rażące naruszenie prawa procesowego, które miało istotny wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a mianowicie art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt. 6 k.p.k. poprzez wydanie wyroku skazującego za czyny przypisane skazanemu stanowiące przestępstwa określone w art. 296 § 2 i 3 k.k., art. 300 § 3 k.k., art. 301 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i art. 12 k.k. pomimo że ustała karalność czynów przypisanych skazanemu popełnionych we wrześniu 1994 r., grudniu 1994 r. i lutym 1995 r. z powodu przedawnienia, co wynikało z rażącego i mającego wpływ na treść orzeczenia naruszenia prawa procesowego w postaci art. 433 § 2 w zw. z art. 457 § 3 k.p.k. poprzez niewłaściwe rozpoznanie i ocenę zarzutu obrazy prawa materialnego podnoszonego w apelacji obrońcy skazanego W. M. wynikającą z ogólnego stwierdzenia przez Sąd odwoławczy zasadności stanowiska Sądu I instancji, iż skazany popełnił przypisane mu przestępstwa w warunkach czynu ciągłego i przyjęcia zastosowania konstrukcji czynu ciągłego w sytuacji, gdy pomiędzy czynami przypisanymi skazanemu upłynął odpowiednio okres trzech miesięcy a następnie dwóch miesięcy [vide czyny opisane w pkt. 1.1 i 5 wyroku popełnione 27 września 1994 r. i we wrześniu 1994 r., czyny opisane w pkt. I.3 wyroku popełnione w dniach 20 i 27 grudnia 1994 r., czyn opisany w pkt. 1.2 popełniony w dniu 21 lutego 1995 r.], a w doktrynie i orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że dla uznania wielości zachowań za czyn ciągły konieczne jest ich popełnienie w odstępach kilku lub kilkunastu dni, a jedynie w wyjątkowych przypadkach uzasadnionych szczególnymi okolicznościami odstęp czasowy między kolejnymi zachowaniami może wynosić do dwóch miesięcy a także przyjęcia, że konstrukcja czynu ciągłego może być zastosowana do zachowań

niejednorodzących co stoi w sprzeczności z jednolitym w tej mierze stanowiskiem orzecznictwa.

Jednocześnie autorka kasacji wniosła o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 marca 2023 r., sygn. akt II AKa 292/19 oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 19 listopada 2019 r., sygn. akt II K 104/12 i uniewinnienie skazanego W. M. Ewentualnie, w przypadku nieuwzględnienia wniosku o uniewinnienie, obrońca ta wniosła o umorzenie postępowania karnego prowadzonego wobec W. M. z powodu przedawnienia karalności.

Kasację od wyroku Sądu odwoławczego wniosła także obrońca skazanego S. J. – adwokat S. K. formując zarzut obrazy art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. poprzez wydanie wyroku skazującego w sprawie pomimo przedawnienia karalności czynu zarzucanego S. J. oraz wnosząc o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i umorzenie postępowania w stosunku do S. J.

W odpowiedzi na kasację Prokurator Prokuratury Okręgowej w Toruniu wniósł o uwzględnienie kasacji, uchylenie zaskarżonego wyroku oraz wyroku Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 19 listopada 2019 r., sygn. akt II K 104/12 i umorzenie postępowania prowadzonego przeciwko W. M. i S. J. o przestępstwo z art. 296 § 2 i 3 k.k. w zb. z art. 300 § 3 k.k. w zb. z art. 301 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. z uwagi na zaistnienie przesłanki z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje obrońców skazanego jako oczywiście bezzasadne należało oddalić na podstawie art. 535 § 3 k.p.k.

Mają rację obrońca skazanego, że wyrokiem z dnia 12 grudnia 2023 r., P 12/22, Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż art. 15zrz¹ ust. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1327 ze zm. – dalej ustawa COVID) jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2740). Przepis art. 15zrz¹ ust. 1 przywołanej ustawy przewidywał, że w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19, oraz w okresie 6 miesięcy po ich odwołaniu nie

bieganie przedawnienie karalności czynu oraz przedawnienie wykonania kary w sprawach o przestępstwa i przestępstwa skarbowe.

Trafne są także wyliczenia zarówno obrońców jak i prokuratora oraz wskazane przez nich w konsekwencji tych wyliczeń daty, w których ustała karalność przestępstw przypisanych W. M. i S. J.

Jednak zarówno obrońcy jak i prokurator pomijają najistotniejszy fakt skutkujący uznaniem kasacji za oczywiście bezzasadne w niniejszej sprawie. Wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, sygn. akt II AKa 292/19, został wydany w dniu 9 marca 2023 r. Tymczasem powoływany przez ww. wyrok Trybunału Konstytucyjnego, sygn. akt P 12/22, datowany jest na dzień 12 grudnia 2023 r. Zgodnie z art. 190 ust. 3 zd. 1 Konstytucji RP skutkiem ogłoszenia orzeczenia TK jest jego „wejście w życie”, które – jeśli TK nie skorzysta z możliwości określenia innego terminu utraty mocy obowiązującej – następuje „z dniem ogłoszenia”. Dniem tym jest dzień ukazania się numeru (pozycji) dziennika urzędowego zawierającego treść orzeczenia.

W Dzienniku Ustaw za rok 2023 pod pozycją 2740 opublikowano sentencję orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 grudnia 2023 r., sygn. akt P 12/22, z której wynika, że art. 15zzr¹ ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 1327 ze zm.) jest niezgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 45 ust. 1 i art. 92 ust. 1 Konstytucji.

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że Sąd Apelacyjny w Gdańsku procedując w sprawie W. M. i S. J. wydał trafne – na czas orzekania – rozstrzygnięcie wobec niestwierdzenia wystąpienia uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. ani żadnych innych, które skutkowałby wydaniem innego wyroku w sprawie.

W tym miejscu autorkom kasacji oraz Prokuratorowi należy przypomnieć, co bez wątpienia uszło ich uwadze, że zgodnie z art. 190 ust. 4 Konstytucji RP, orzeczenie Trybunału o niezgodności z ustawą zasadniczą przepisu, na podstawie którego wydane zostało prawomocne orzeczenie sądowe, stanowi podstawę do wznowienia postępowania w trybie i na zasadach określonych we właściwych dla

tego postępowania przepisach. W postępowaniu karnym, zgodnie z treścią art. 540 § 2 k.p.k. postępowanie wznawia się na korzyść strony, jeżeli Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą przepisu prawnego, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. To właśnie z tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia winni skorzystać obrońcy W. M. i S. J. nie zaś z kasacji.

Brak również podstaw do twierdzenia, aby na datę orzekania w tej sprawie przez Sąd odwoławczy na Sądzie tym ciążył obowiązek „nabrania wątpliwości” co konstytucyjności przepisu art. 15zzr¹ ustawy COVID i w związku z tym przeprowadzenie w tym przedmiocie rozproszonej kontroli prokonstytucyjnej. Na tego rodzaju konieczność nie wskazywali obrońcy w zwykłych środkach odwoławczych, w szczególności adw. M. D., który jako jedyny sygnalizował kwestię przedawnienia czynów przypisanych W. M.

Powyższe rozważa dotyczą zarzutów z pkt. 1 kasacji adw. A. P. oraz zarzutu sformułowanego w pkt. 2 kasacji adw. S. K.

Natomiast co do zarzutów z pkt. 2 i 3 kasacji wniesionej na korzyść W. M. Sąd Najwyższy stwierdził ich niedopuszczalność. Wprawdzie w obu wypadkach skarżąca powołała się na uchybienie z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k., jednak ich warstwa merytoryczna oraz motywacyjna zawarta w uzasadnieniu nadzwyczajnego środka zaskarżenia nie pozostawiają wątpliwości, że taki zabieg miał charakter pozorny. W rzeczywistości autorka kasacji w zarzutach tych zakwestionowała jakość kontroli odwoławczej (art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 457 § 3 k.p.k.) w zakresie podnoszonych w apelacji błędnych ustaleń co do przypisania skazanemu zamiaru popełnienia przestępstw, w tym w warunkach czynu ciągłego, działania na niekorzyść spółki, a także penalizacji czynów w oparciu o ustawę o ochronie obrotu gospodarczego i wreszcie naruszenia prawa materialnego. Kwestie te nie mieszczą się wszelako w merytorycznej warstwie uchybienia z art. 439 § 1 pkt 9 k.p.k. w zw. z art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. i jako takie, wskazując *de facto* jedynie na inne naruszenie prawa o jakim mowa w art. 523 § 1 k.p.k., nie mogą być podstawą zarzutów kasacyjnych w sytuacji wymierzenia skazanemu kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, a to z uwagi na dyspozycję art. 523 § 2 k.p.k. Powyższe nie wymagało

wszelako wydania, w odniesieniu do tych dwóch zarzutów, osobnego rozstrzygnięcia o pozostawieniu w tej części kasacji bez rozpoznania w oparciu o przepis art. 531 § 1 k.p.k., a to wobec uznania jej za bezzasadną w części dopuszczalnej.

Wobec uznania kasacji za oczywiście bezzasadną, należało także obciążyć skazanych – na podstawie art. 636 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. – kosztami postępowania kasacyjnego, w częściach na nich przypadających.

Uwzględniając powyższe orzeczono, jak w części dyspozytywnej postanowienia.

SSN (Tomasz Artymiuk)

[PGW]

[ms]